

Posudek oponenta habilitační práce

Masarykova univerzita	
Fakulta	sociálních studií
Obor řízení	Politologie
Uchazeč	JUDr. PhDr. Robert Zbíral, Ph.D.
Pracoviště uchazeče	Právnická fakulta Univerzity Palackého v Olomouci
Habilitační práce (název)	Hra s (ne)nulovým součtem?: Ústavněprávní a institucionální aspekty vztahu Evropské unie a členských států.
Oponent	doc. PhDr. Petr Kaniok, Ph.D.
Pracoviště oponenta	Fakulta sociálních studií Masarykovy univerzity

Text posudku

Práce, které propojují různé vědní obory a perspektivy, jsou žádoucím příspěvkem do analýzy tak komplexních fenoménů, jako představuje evropská integrace a EU. Robert Zbíral v úvodu své práce velmi správně poukazuje na to, že právní přístup má také v politologické analýze EU své nezbytné místo. Z tohoto pohledu je tedy Zbíralova práce, která propojuje politologický a právní analytický pohled na EU, přínosná a cenná.

Silnou stránkou předloženého souboru textů je přesvědčivé chápání evropského práva jako politického nástroje, jehož působení ovlivňuje podobu politické soutěže a politických vztahů nejen na úrovni EU, ale také v prostředí národních vztahů. Totéž platí pro chápání soudních aktérů, které Zbíral přesvědčivě ilustruje jako aktéry s vlastními zájmy a nikoliv jako pouhé neutrální vykladače práva. Domnívám se, že tento pohled je pro politologii velmi cenný a užitečný – určitě by si podobné zpracování zasloužovala také role českých soudů. V kontextu evropské integrace pak je pohled na soudy jako politického aktéra logický a ospravedlnitelný rovněž z empirického hlediska, neboť Evropský soudní dvůr se své politické roli mnohdy nebránil.

Rukopis na druhou stranu není prostý problémů či spíše jednoho problému. Ten ale není v žádném případě diskvalifikační či zásadní a spíše představuje námět na určité zamyšlení. Jedná se o koncepci spisu jako souboru článků s komentářem. Jakkoliv je podání habilitační práce v podobě souboru článků naprosto legitimní cestou, u předloženého svazku váhám, zda šlo také o šťastnou volbu. Za prvé, interdisciplinarita nepředstavuje mechanické přiložení různých oborů vedle sebe, ale jejich dialog směřující k přidané hodnotě, která položení disciplíny A vedle disciplíny B překonává. Zbíralovy články jsou však buď převážně právnícké či převážně politologické, a to jak jejich strukturou, metodou, ale také tématem a ambicí. Převažuje přitom právní perspektiva – nabízí se tedy otázka, proč je habilitace předložena jako politologický text a nikoliv jako právnícká práce na právníckém fóru. Druhou věcí je, že náplň a obsah dílčích složek souboru podle mého soudu neposkytují uspokojivou odpověď na položenou výzkumnou otázku ani z jedné perspektivy (právní věda a politologie), jež se nabízí. Je sice pravda, že autor velmi rozumně uvádí u výzkumné otázky disclaimer snižující její roli (a ambici práce položenou otázku komplexně zodpovědět), lze se tedy ale tázat, proč byla vlastně položena a zda šťastně (zde narážím na kombinaci ohrožení autonomie členských států a efektivitu ochranných opatření v rámci jedné otázky).

K úvahy vzbuzující koncepci habilitační práce je ale potřeba dodat, že předložený soubor textů v žádném případě nepředstavuje ad hoc „sešit“ kompendium nesouvisejících článků.

Jednotící linie agendy vztahu mezi EU a členskými státy je v jednotlivých „dílech“ zřetelná a pracuje se s ní. O autorově politologické erudici nemám také nejmenších pochyb – svědčí o ní mimo jiné kvalitní texty publikované jak ve formě knižních monografií (například o vyjednávání v Radě EU), tak recenzovaných článků. Samotné dílčí výstupy souboru článků pak představují kvalitní texty, které prošly tvrdým recenzním řízením v prestižních mezinárodních žurnálech – typicky Journal of European Public Policy či Common Market Law Review. Jejich obsah je srozumitelný, řeší otázky, které zajímavé a nosné nejen odborně, ale také společensky, vycházejí z přesvědčivých dat a metod. Za velmi zdařilou (a pro politologický výzkum evropské integrace a její interpretaci užitečnou) považuji například Zbiralovu analýzu evropeizace slovenského práva, která vyvrací často traktovaný údaj o tom, že národní parlamenty jsou pouhými převaděči evropské legislativy a nemají možnost ovlivňovat reálnou politiku jako suverénní legislativci. Totéž platí o studii, kde Zbiral zpochybňuje tezi o formální podobě implementace EU legislativy (ve smyslu, že je politicky méně palčivá, než je vnitrostátní agenda) národními parlamenty.

Dotazy oponenta k obhajobě habilitační práce

1. V souvislosti s výzkumnou otázkou bych se rád zeptal, nakolik mohla autorova zjištění ovlivnit omezená data – kromě analýzy formálního nastavení jsou analyzovány empirické kauzy a empirická data z prostředí České republiky a Slovenska. Dá se prostřednictvím takto omezených dat zodpovědět obecně položená otázka?
2. Za druhé, co autor rozumí „centralizačními trendy EU“ (ve výzkumné otázce)? Jsou to pouze a jen fenomény, které zkoumá ve člancích, jež jsou substancí habilitační práce, nebo lze koncipovat jiné (z pohledu politických věd možná přesvědčivější) indikátory „centralizačních tendencí“? Pokud ano, jaké by navrhoval pro ryze politologicky koncipovaný výzkum?
3. Za třetí bych se rád zeptal, jak autor posuzoval efektivitu nástrojů, jimiž členské státy mohou být ochráněny působení centralizačních trendů v EU.

Závěr

Habilitační práce Roberta Zbírala “Hra s (ne)nulovým součtem?: Ústavněprávní a institucionální aspekty vztahu Evropské unie a členských států” *splňuje – nesplňuje* požadavky standardně kladené na habilitační práce v oboru Politologie.

V Brně dne

2. 11. 2016

.....
podpis